

הערכת הפרופיל האורייני של התלמידים העולים לכיתה א' בשנת הלימודים תשפ"א

מוריל¹ כיתות א' היקרים, מדריכים, רכזים ומנהלי בתי ספר,

ילדים המגיעים מהגן לכיתה א' נמצאים במקומות שונים על פני הרצף ההתפתחותי מבחינה קוגניטיבית, מבחינה לשונית ואוריינית ומבחינה רגשית-חברתית. המעבר מהגן לבית הספר הוא מאורע מרגש וחשוב שיכול לעורר - לצד השמחה וההתרגשות של הילד והוריו - גם חששות וקשיים. ההסתגלות לבית הספר, לסביבה החדשה ולדמויות החדשות, עשויה לארוך זמן ולעיתים אף להיות מלווה בקשיים רגשיים ולימודיים. חשוב שהמורה ישים לב למצבו של הילד מבחינה אוריינית ושפתית וידע לזהות במקרה של קשיים, מהו מקור הקושי וכיצד לטפל בו.

ככלל, ילדי הגן מגיעים לכיתה א' עם תשתית אוריינית שהתפתחה אצלם בבית ובגן. תוכנית הלימודים לגן הילדים "תשתית לקראת קריאה וכתובה", מקדמת כישורים אורייניים רבים, כמו מודעות פונולוגית, ידע אותיות, ניצני כתיבה וקריאה, כישורי שיח דבור, אוצר מילים, מודעות מורפולוגית, מודעות תחבירית ומכוונות לספר. מדי שנה מוטלת על המורים המקבלים את ילדי כיתה א' האחריות לזהות את הידע האורייני שעומו הגיעו הילדים מהבית ומהגן.

בעקבות משבר הקורונה שפקד אותנו והשיבושים בהוראה מסודרת בגני הילדים במהלך החודשים האחרונים, ייתכן שנוצרו פערים גדולים בידע האורייני של הילדים העולים לכיתה א'. לפיכך משימת זיהוי הידע האורייני של הילדים חשובה במיוחד. חשוב שהמורים יאתרו כבר בראשית השנה את הילדים שעלולים לגלות קושי ברכישת השפה הכתובה, ולנסות לסייע להם באמצעות בניית תוכנית הוראה מתאימה. באופן זה יוכלו הילדים לצמצם את הפערים ולהצליח בתהליך רכישת הקריאה והכתיבה, בלימוד השפה ובהרחבת הדעת. נוסף על כך חשוב לזהות את התלמידים המתקדמים ולבנות אף להם תוכנית מותאמת שבה יוכלו למצוא עניין, ללמוד ולהתפתח.

לעזרת המורה יוצג להלן כלי לזיהוי הפרופיל האורייני של התלמיד. בכלי ארבעה רכיבים של האוריינות המוקדמת הנמצאים בזיקה לתוכנית הלימודים בגן ולתוכנית הרצף האורייני לגן-א'-ב' (שנמצאת בהכנה):

- כשירות תקשורתית ולשונית
- התנהגויות אורייניות במפגש עם ספר
- מיומנויות אלפביתיות וראשית כתיבה וקריאה
- סקרנות ועניין בנושאים שונים וחדוות הלמידה

¹ לשון זכר מייצגת את כל המגדרים.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית - אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי

באמצעות כלי זה יוכל המורה להתבונן על הידע האורייני של ילדי הכיתה, לזהות את התלמידים בעלי היכולות האורייניות המפותחות, וכן לזהות מי מהתלמידים זקוק לחיזוק או לעזרה באחד או יותר מארבעת התחומים.

כדי ליצור פרופיל אורייני של תלמידי הכיתה, מומלץ לאסוף מידע על כל אחד מהתלמידים הן במפגש אישי עם כל תלמיד הן במהלך הפעילויות השוטפות של הכיתה. מדובר בפעילויות אורייניות מגוונות, ולא במבחן או במבדק רשמי. עם זאת, בין הפעילויות שובצו גם שתי המשימות הראשונות ממבדק הקריאה לכיתה א'.

ההתבוננות בילדים ותיעוד דבריהם יכולים לספק מידע רחב על הפרופיל האורייני של כל אחד מן הילדים. כדי להקל על העבודה, הכלי בנוי בצורה מודולרית ובאופן שמשלב בעשייה היום-יומית בכיתה. לגבי כל אחד מהמאפיינים הראשיים – אפשר לסמן את כישורי התלמיד על סולם כללי, כאשר התבחינים שבכלי יכוונו את המבט. לגבי תלמידים מתקשים במאפיין כלשהו – כדאי לכתוב תיאור מפורט יותר.

שימוש יעיל בכלי המוצג כאן יאפשר לזהות את הפרופיל האורייני האישי והכיתתי של התלמידים, והדבר יסייע לתכנן תהליכי ההוראה-למידה מותאמים בכיתה ומכוונים לשונות הגדולה בין התלמידים.

בברכה,

דליה הלוי, מפמ"ר עברית בקדם-יסודי וביסודי

תודה לצוות המדריכות שפיתחו את הכלי :

ד"ר אסתי בן מנחם-תאומים, המזכירות הפדגוגית, הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי, רכזת הפיתוח ;

ד"ר לימור קולן, המזכירות הפדגוגית, הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי
אילנה מסט, המחלקה למיומנויות יסוד, האגף לחינוך יסודי, המנהל הפדגוגי
מעין תדמור-טרוינסקי, המזכירות הפדגוגית, הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי
מלכה חיון, הפיקוח על העברית במחוז החרדי
ללי מור, המזכירות הפדגוגית, הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי

העתקים :

ד"ר מירי שליסל, יו"ר המזכירות הפדגוגית
ד"ר שוש נחום, סמנכ"לית ומנהלת המנהל הפדגוגי
מר משה זעפרני, מנהל אגף שפות, המזכירות הפדגוגית
גבי גילה קרול, מנהלת היחידה למיומנויות יסוד, האגף לחינוך יסודי
גבי תרצה יהודה, מפקחת על העברית במחוז החרדי
גבי יעל נדלר, ממונה על החינוך הלשוני בחמ"ד, מנהל החינוך הדתי
גבי סיגלית שאקי, ממונה על החינוך הלשוני בחמ"ד, מנהל החינוך הדתי (מ"מ)
ד"ר הדס גלברט, מנהלת תחום הערכה מעצבת, אגף מבחנים, ראמ"ה
מדריכות מחוזיות וארציות

כלי להתבוננות ולהיכרות עם הפרופיל האורייני של תלמידי כיתה א'

הכלי שלפניכם מורכב מארבעה רכיבים משמעותיים באוריינות המוקדמת ומהווים תשתית לתוכנית הלימודים לקראת כיתה א' :

1. **ידע אלפביתי וראשית כתיבה וקריאה** – רכיב זה מתייחס למודעות הפונולוגית של הילד, לידע שלו על אותיות, לניצני הכתיבה ולניצני הקריאה שלו.
2. **כשירות תקשורתית-לשונית בשיח הדבור** – רכיב זה מתייחס לרמת השיח הדבור של הילד, לאוצר המילים של הילד, ליכולת המורפולוגית שלו וליכולת התחבירית וכן ליכולת השימוש בשפה למטרות תקשורתיות ומגוונות (היכולת הפרגמטית).
3. **התנהגויות אורייניות במפגש עם ספר** – רכיב זה מתייחס להנעה לקריאה ולהנאה ממנה, להבנת הטקסט המושמע ולשון הספר ולהתמצאות בספר ובמוסכמות הכתב.
4. **סקרנות ועניין בנושאים שונים וחדוות הלמידה** – רכיב זה מתייחס להנעה ללמידה בכלל, לסקרנות של הילד, לפתיחות שלו ללמוד דברים חדשים, לידע העולם שלו ולרצונו ולכונותו ללמוד.

מבנה הכלי ואופן השימוש בו

הערכת הפרופיל האורייני בכל אחד מהרכיבים תיעשה באמצעות איסוף מידע בשני ערוצים :

1. **מפגש אישי עם הילד**
2. **התבוננות בילד במהלך פעילויות אורייניות שונות.**

בכל אחד מרכיבי הפרופיל האורייני מפורטות פעילויות אשר יכולות לשמש **בסיס להערכת הכישורים** האורייניים של הילד. הפעילויות השונות יכולות להיעשות בזמן עבודה חופשית במרחב הכיתה וכן במהלך עבודה בקבוצה קטנה. פעילויות מסוימות יכולות להתבצע במליאה (עם כל הכיתה), אולם על המורים להיות ערים לתלמידים שאינם נוטלים חלק בפעילות במליאה, ולתכנן איתם מפגש אישי או קבוצתי. רוב הפעילויות המוצעות כאן יכולות להיעשות גם בלמידה מרחוק (במפגש סנכרוני עם תלמיד או עם קבוצה קטנה). לאחר פירוט הפעילויות (הקשרי ההערכה) בכל אחד מהרכיבים, מוצגת טבלה שבה מפורטים תבחינים להתבוננות. חשוב שהמורה יכיר מראש את התבחינים כדי שיוכל לזהותם אצל הילד במהלך הפעילויות השונות.

התבחינים השונים מחולקים לפי תתי-נושאים. המורה יוכל לבחור אם להתייחס לכל השאלות בכל אחד מהתחומים, או לזהות באופן כללי את יכולותיו של הילד בתחום מסוים. אנו ממליצים להתייחס לכל התבחינים כאשר המורה מזהה קושי אצל הילד. התבוננות בכל אחד מהתבחינים תסייע בזיהוי גורמי הקושי ובתכנון דרכי העבודה בהמשך. לצד כל תבחין אפשר לסמן את מידת השליטה של הילד. נוסף על כך חשוב שהמורה יכתוב הערכה מילולית כללית לכל אחד משלושת התחומים. סימון תבחיני ההערכה וכן כתיבת ההערכה המילולית יישענו על איסוף המידע בערוצים השונים (המפגש האישי ופעילויות ההערכה המוצעות) בהתאם לניסיון המורה ולידע המקצועי שלו.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית - אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי

כחלק מבניית הפרופיל האורייני מומלץ להתחיל במפגש אישי ראשוני עם הילד להיכרות ולהתרשמות (בכיתה או מרחוק). במפגש חשוב לאסוף מידע המתייחס לחוויית המעבר לכיתה א' ולרקע השפתי שעיימו מגיע הילד לכיתה א'.

חשוב שהשיחה תזרום באופן טבעי ודיאלוגי ותאפשר העלאה של שאלות ונושאים לשיחה מצידו של הילד. עם זאת, כדי להתכונן לשיחה ולנהל אותה, מוצעות **בנספח 1** שאלות שתוכלו להפנות לילדים. בנוסף, עומדת לרשותכם **בנספח 2** טבלה לאיסוף נתוני הפרופיל האורייני עבור כל ילד. לבסוף, תוכלו למצוא **בנספח 3** כלי עזר לסיכום הפרופיל האורייני של הילד, לקראת תוכנית עבודה.

פרופיל אורייני לתלמיד בכיתה א' רכיבים להתבוננות

שם התלמיד/ה: _____

1. כשירות תקשורתית ולשונית

פעילויות המזמנות הערכה (בפעילות פרטנית או קבוצתית או במפגש מרחוק):

- סיפור בעל פה בעקבות התבוננות בתמונות המסודרות על פי הרצף הסיפורי (במפגש מרחוק או מציעים לשלוח מראש לתלמיד את קובץ התמונות).
- שיח אורייני בעקבות הקראת ספר או סיפור. אפשר לשוחח על העלילה, על האיורים בסיפור, על מעשיהן של הדמויות ועל חוויות אישיות או התנסויות דומות של הילד (ראו הרחבה ברכיב השני "התנהגויות אורייניות במפגש עם ספר").
- שיח חופשי על נושא הקרוב לילד – אפשר לשוחח על המעבר מהגן לבית הספר (רגשות, חששות), על תחביב או פעילות אהובה, על המשפחה הקרובה ועוד (ראו נספח 1 – מפגש אישי).

תבחינים להתבוננות	גבוהה	בינונית	נמוכה	תיאור מילולי
<ul style="list-style-type: none">○ האם הילד משתתף בשיח הכיתתי או הקבוצתי?○ בשיחה עם ילדים - האם הוא פונה ויוזם שיחה עם ילדים? האם הוא מגיב לבני שיחו באופן המותאם לנושא?○ האם הילד מביע את עצמו ביחידת שיח מורחבת בעלת רצף הגיוני ולכידות רעיונית (לדוגמה, מספר על חוויה, מספר את הסיפור שהאזין לו, מספר סיפור לפי רצף תמונות שהוצג לו, מביע את דעתו בצורה נרחבת, נותן הסבר מורחב).				
אוצר מילים <ul style="list-style-type: none">○ האם הילד משתמש במילים מתאימות להקשר או לנושא המדובר?○ האם הילד משתמש במילים מגוונות ומדויקות (לדוגמה, פעלים מגוונים)?				
<ul style="list-style-type: none">○ האם הילד מדבר באופן תקין מבחינה מורפולוגית ותחבירית?				

2. התנהגויות אורייניות במפגש עם ספר

פעילויות המזמנות הערכה:

הזמנת הילדים להביא ספרים שהם אוהבים מהבית ולנהל שיח סביב הספר, לדוגמה: מה אתה אוהב בספר? על מה מספר הספר? ספר לי את הסיפור שבספר; מי קורא לך את הספר? תוכל להביא את הספר לכיתה? פעילות זאת מומלצת גם במפגש מרחוק, כאשר הילד יכול לבחור ספר בביתו. אם הילד לא הביא ספר, אפשר להציג בפניו 3–4 ספרים: יש לי כאן כמה ספרים (למשל, הפיל שרצה להיות הכי, אליעזר והגזר, טרופותי, מיץ פטל, האריה שאהב תות, ספרי ספריית פיגימה לגן הילדים) האם אתה מכיר אחד מהם? אם כן, האם תוכל לספר לי מה מסופר בו? (לתת לילד תחילה לדפדף בספר ולהיזכר; לשים לב לרצף הסיפורי, לאוצר המילים, להבנת הרעיון המרכזי). אם אף אחד מהספרים אינו מוכר לילד, אפשר לצרף קבוצה של ילדים במפגש נוסף, לקרוא להם את אחד הספרים ואז לשאול שאלות על הספר.

מפגש מונחה עם ספר:

קריאת ספר לילדים, מלווה בשיח אורייני המעורר את הילדים להגיב, לשוחח, להביע דעה, לשאול וכדומה.

חשוב להפעיל שיקולי דעת בבחירת הספר: התאמת אורך הסיפור לזמן המפגש, ספר ובו סיפור עם עלילה, בחירת ספר עם איורים.

מומלץ לנהל את השיחה בכל שלבי קריאת הספר בתוך התייחסות להיבטים האלה:

טרום-קריאה: להפנות את תשומת הלב לשם הספר, שם המחבר והאיור על הכריכה; לאפשר לילדים לנבא את מהלך הסיפור על סמך שם הספר והאיורים. אפשר לשאול אותם האם הספר מוכר להם.

מהלך הקריאה: לקרוא את הסיפור באופן אינטראקטיבי: לעודד את הילדים להתייחס להיבטים של פעולות הדמויות (העלילה), ולהיבטים הקשורים למישור הפנימי של הדמויות (מניעים, רגשות, מחשבות); לעודד את הילדים לקשר את הסיפור לעולמם; להזמין אותם להתייחס לאיורים של הספר, לעודד אותם לשער השערות ולנבא את ההתרחשויות בסיפור.

לאחר הקריאה: להזמין את הילדים להגיב על הסיפור בדרכים מגוונות: רשמים מחוויית ההאזנה, ציור, המחזה, סיפור במילים של הילדים, כתיבה.

תיאור מילולי	לא	באופן חלקי	כן	תבחינים להתבוננות
				<p>הנאה מקריאה והנעה לקריאה</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ האם הילד בוחר ספר על פי העדפה אישית? לפי מה בוחר הילד את הספר? ○ האם הילד מזהה ספר מוכר? ○ האם הילד נהנה מהאזנה לסיפור? ○ האם הילד מבקש שיקראו לו סיפור (בבית או בכיתה)? ○ האם הילד יוזם דפדוף או קריאה חוזרת בספר?

משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית - אגף שפות
 הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי

				<p align="center">הבנת הסיפור ולשון הספר</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ האם הילד יוזם תגובות או שאלות במהלך או בעקבות ההאזנה לסיפור? ○ האם הילד עונה על שאלות המורה (במהלך הסיפור או בסופו) על אודות פעולות הדמויות? ○ האם הילד עונה על שאלות על אודות המחשבות, הרגשות והכוונות של הדמויות? ○ האם הילד מקשר את המסופר לחוויות אישיות שלו? ○ האם הילד יודע לספר את הסיפור במילים שלו? ○ האם הוא משתמש במילים או בביטויים מהספר?
				<p align="center">התמצאות בספר וערנות לכתוב</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ האם הילד מזהה את החלקים השונים של הספר (כריכה, כותר, טקסט, איורים)? ○ האם הוא מדפדף בספר מימין לשמאל? ○ האם הילד יודע לשער מה יהיה בסיפור על סמך הכותרת והאיורים? ○ האם הילד מזהה מילים החוזרות בטקסט הסיפור?

3. ידע אלפביתי וראשית כתיבה וקריאה

כדי להעריך את המודעות הפונולוגית של הילד והידע שלו על אותיות, המורה יבצע תחילה את שתי המשימות הראשונות ממבדק הקריאה והכתיבה לכיתה א':

משימה 1 – **ידע אותיות**

משימה 2 – **מודעות פונולוגית**

נוסף על כך מוצעות פעילויות להערכת ניצני הכתיבה וניצני הקריאה של הילד:

- מפגש אישי יזום על ידי המורה לכתיבת מילים וקריאתן (ראו נספח 1 – מפגש אישי).
- הזמנה לכתיבה ולקריאה בזמן פעילות הילדים במרחב (במרכז כתיבה, בספרייה הכיתתית).
- במהלך פעילות כיתתית, למשל קריאת סיפור בכיתה, הזמנה לציור ולכתיבה חופשית של מילים בעקבות הקריאה.
- שיחה על אודות עמדות לגבי הקריאה והכתיבה במטרה ללמוד על המודעות האוריינית לשימוש בשפה בהתאם למטרות שונות, ועל עמדותיו של הילד כלפי קריאה וכתיבה (ראו נספח 1 – מפגש אישי).
- שיחה בנושא כתיבת מילים הכוללת כתיבת שם הילד ושמות בני משפחתו וכתיבת מילים מוכרות. ההנחה היא שכל ילד הנכנס לכיתה א' יודע לכתוב את שמו. כתיבת השם מוגדרת כיעד בתוכנית הלימודים בגן "תשתית לקראת קריאה וכתיבה" כבר מגיל 4–5, גם אם באופן משובש (עמ' 27). בהמשך, בגילי 5–6 מצופה מהילדים לכתוב באופן תקני את שמם ושמות אחדים נוספים.

תיאור מילולי	לא תקין	דורש מעקב	תקין	תבחינים להתבוננות
				ידע על אותיות <ul style="list-style-type: none"> ○ האם הילד מכיר את האותיות בשמן? ○ ציינו את רמת התפקוד במשימה 1.
				מודעות פונולוגית <ul style="list-style-type: none"> ○ באיזו מידה הילד מזהה יחידות צליליות בתחילת המילה ובסופה (צירופים/ עיצורים בודדים)? ○ ציינו את רמת התפקוד במשימה 2.
תיאור מילולי	לא	באופן חלקי	כן	כתיבה <ul style="list-style-type: none"> ○ האם הילד יודע לכתוב את שמו הפרטי? ○ האם הוא יודע את האותיות של שמו? ○ האם הילד יודע לכתוב שלושה שמות נוספים (של בני משפחה או של

משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית - אגף שפות
 הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי

				<p>חברים)? האם הוא מכיר את האותיות של השם?</p> <p>○ כתיבת שתי מילים מעולם הילד (בעל חיים שהוא אוהב או מילים מסיפור שהמורה קראה). האם הוא מהסס, ניגש למשימה בביטחון או נמנע? האם הוא נהנה או מרגיש תסכול? האם הוא מייצג את הצלילים של המילה? במה הוא נעזר בכתיבה? (לשאול את הילד: איך אתה יודע לכתוב את המילה?).</p>
תיאור מלולי	לא	באופן חלקי	כן	<p>קריאת מילים</p> <p>○ האם הילד מזהה שמות כתובים של הילדים בכיתה?</p> <p>○ האם הילד מגלה סקרנות ומנסה לקרוא מילים בסביבת הכיתה?</p> <p>○ האם הילד מזהה מילים חוזרות בספר שהמורה קוראת לו?</p> <p>○ האם הילד מנסה לקרוא בספר שהוא בחר או בספר שהמורה בחרה?</p>

4. סקרנות ועניין בנושאים שונים וחדוות הלמידה

מטרת חלק זה היא ללמוד על הרצון של הילד ללמוד. ההנעה ללמידה, הסקרנות ללמוד והחדווה המתלווה ללמידה מסייעות בתהליך רכישת הקריאה ובפיתוח כישורים אורייניים. ההערכה ברכיב זה תסתמך על כל הפעילויות המוצעות בכלי זה ועל התנהלותו של הילד בכיתה ככלל.

חשוב להיות זהירים בסימון התבחינים המוצעים להלן מכיוון שישנם ילדים שקשה יותר להבחין אצלם בגילויי סקרנות, מעורבות או בחדוות הלמידה אם בשל ביישנות טבעית או בשל תהליכי ההסתגלות במעבר מהגן לבית הספר.

תבחינים להתבוננות	לעיתים קרובות	לעיתים	לפעמים	לעיתים רחוקות	תיאור מילולי אפשר להוסיף דוגמאות
<p>רצון להרחבת הדעת וסקרנות ללמידה</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ האם הילד מגלה סקרנות לנעשה סביבו? ○ האם הילד רוצה ללמוד דברים חדשים? ○ האם הילד מתעניין בנושאים שעולים בשיח הכיתתי? ○ האם הילד שואל שאלות מתוך סקרנות? ○ האם הילד משתף בידע שרכש בהזדמנויות שונות (בעקבות התנסויות בבית או עם חברים, בעקבות קריאת ספר, צפייה בטלוויזיה וכדומה)? ○ האם הוא נענה ברצון לפעילות לימודית? 					
<p>תחומי עניין</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ האם יש לו ידע בתחומים שונים? ○ האם הילד רוצה להרחיב את הידע בנושאים שכבר מוכרים לו? ○ האם יש לילד תחום התעניינות אישי? מהו? כיצד בא לידי ביטוי העיסוק בתחום? 	כן	באופן חלקי	לא		

נספח 1 – הצעה לשאלות למפגש אישי עם הילד

1. חוויה של המעבר מהגן לכיתה א'

איך אתה מרגיש בכיתה שלנו? _____
האם אתה מכיר חלק מהילדים? _____
האם יש לך חברים חדשים? _____
האם אתה שמח להתחיל ללמוד בכיתה א'? _____
מה אתה אוהב לעשות בכיתה א'? _____

2. הרקע השפתי

האם אתה יודע שפה נוספת חוץ מעברית? _____
(אם כן) עם מי אתה מדבר בשפה הנוספת? _____
מהי השפה שמדברים בה בבית? _____
האם קוראים לך ספרים בבית? _____
(אם כן) מהי השפה שבה קוראים לך ספרים? _____

3. תחומי עניין

תוכל לספר על פעילות שאתה אוהב לעשות בבית עם המשפחה? _____
תוכל לספר על משחק שאתה אוהב לשחק בו? (עם מי אתה אוהב לשחק? היכן? מתי?) _____

4. עמדות ביחס לקריאה ולכתיבה

האם חשוב לדעתך לדעת לקרוא? _____
מדוע חשוב לדעתך לדעת לקרוא? ולכתוב? _____
האם תוכל לתת דוגמה מתי אנשים משתמשים בכתיבה או בקריאה? במה הקריאה והכתיבה עוזרות בדוגמה שנתת? _____

5. כתיבת מילים * הכן מראש דף לכתיבה, עפרון ומחק.

האם תוכל לכתוב את שמך על הדף? _____
האם אתה רוצה לכתוב שמות נוספים של בני המשפחה או של חברים? (עד שלושה שמות).
אלו אותיות מופיעות בשמך? האם אתה יודע את שמות האותיות שבשם שלך? _____
האם יש מילים נוספות שאתה יודע לכתוב? מה הן? _____
האם תוכל לכתוב את המילים שאומר לך? (הצע לילד לכתוב שתי מילים מוכרות, למשל בעל חיים, מילים מהסביבה הלימודית, שם של פרי או ירק וכולי).
התבונן בשיקולים שהילד מפעיל בכתיבה: האם הוא שמח לנסות לכתוב? האם הוא מפרק את המילה לפני כתיבתה? האם הוא שואל שאלות במהלך ניסיון הכתיבה? ואם כן, אילו שאלות? _____

משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית - אגף שפות
 הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי

נספח 2 – טבלה לאיסוף נתוני הפרופיל האורייני

שם התלמיד _____

				תבחינים להתבוננות
				<p align="center">1. כשירות תקשורתית ולשונית</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ האם הילד משתתף בשיח הכיתתי או הקבוצתי? ○ בשיחה עם ילדים - האם הוא פונה ויוזם שיחה עם ילדים? ○ האם הוא מגיב לבני שיחו באופן המותאם לנושא? ○ האם הילד מביע את עצמו ביחידת שיח מורחבת בעלת רצף הגיוני ולכידות רעיונית (לדוגמה, מספר על חוויה, מספר את הסיפור שהאזין לו, מספר סיפור לפי רצף תמונות שהוצג לו, מביע את דעתו בצורה נרחבת, נותן הסבר מורחב).
				<p align="center">אוצר מילים</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ האם הילד משתמש במילים מתאימות להקשר או לנושא המדובר? ○ האם הילד משתמש במילים מגוונות ומדויקות (לדוגמה, פעלים מגוונים)?
				<ul style="list-style-type: none"> ○ האם הילד מדבר באופן תקין מבחינה מורפולוגית ותחבירית?
				<p align="center">2. התנהגויות אורייניות במפגש עם ספר</p>
				<p align="center">הנאה מקריאה והנעה לקריאה</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ האם הילד בוחר ספר על פי העדפה אישית? לפי מה בוחר הילד את הספר? ○ האם הילד מזהה ספר מוכר? ○ האם הילד נהנה מהאזנה לסיפור? ○ האם הילד מבקש שיקראו לו סיפור (בבית או בכיתה)? ○ האם הילד יוזם דפדוף או קריאה חוזרת בספר?
				<p align="center">הבנת הסיפור ולשון הספר</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ האם הילד יוזם תגובות או שאלות במהלך או בעקבות ההאזנה לסיפור? ○ האם הילד עונה על שאלות המורה (במהלך הסיפור או בסופו) על אודות פעולות הדמויות? ○ האם הילד עונה על שאלות על אודות המחשבות, הרגשות והכוונות של הדמויות? ○ האם הילד מקשר את המסופר לחוויות אישיות שלו? ○ האם הילד יודע לספר את הסיפור במילים שלו? ○ האם הוא משתמש במילים או בביטויים מהספר?
				<p align="center">התמצאות בספר וערנות לכתוב</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ האם הילד מזהה את החלקים השונים של הספר (כריכה, כותר, טקסט, איורים)? ○ האם הוא מדפדף בספר מימין לשמאל? ○ האם הילד יודע לשער מה יהיה בסיפור על סמך הכותרת והאיורים? ○ האם הילד מזהה מילים החוזרות בטקסט הסיפור?

משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית - אגף שפות
 הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי

תיאור מילולי	לא תקין	דורש מעקב	תקין	3. ידע אלפביתי וראשית כתיבה וקריאה
				ידע על אותיות <ul style="list-style-type: none"> ○ האם הילד מכיר את האותיות בשמן? ○ ציינו את רמת התפקוד במשימה 1.
				מודעות פונולוגית <ul style="list-style-type: none"> ○ באיזו מידה הילד מזהה יחידות צליליות בתחילת המילה ובסופה (צירופים/ עיצורים בודדים)? ○ ציינו את רמת התפקוד במשימה 2.
				כתיבה <ul style="list-style-type: none"> ○ האם הילד יודע לכתוב את שמו הפרטי? ○ האם הוא יודע את האותיות של שמו? ○ האם הילד יודע לכתוב שלושה שמות נוספים (של בני משפחה או חברים)? האם הוא מכיר את האותיות של השם? ○ כתיבת שתי מילים מעולם הילד (בעל חיים שהוא אוהב או מילים מסיפור שהמורה קראה). ○ האם הוא מהסס, ניגש למשימה בביטחון או נמנע? ○ האם הוא נהנה או מרגיש תסכול? ○ האם הוא מייצג את הצלילים של המילה? ○ במה הוא נעזר בכתיבה? (שאלו את הילד : איך אתה יודע לכתוב את המילה?).
				קריאת מילים <ul style="list-style-type: none"> ○ האם הילד מזהה שמות כתובים של הילדים בכיתה? ○ האם הילד מגלה סקרנות ומנסה לקרוא מילים בסביבת הכיתה? ○ האם הילד מזהה מילים חוזרות בספר שהמורה קוראת לו? ○ האם הילד מנסה לקרוא בספר שהוא בחר או בספר שהמורה בחרה?
תיאור מילולי	לעיתים רחוקות	לפעמים	לעיתים קרובות	4. סקרנות ועניין בנושאים שונים וחדוות הלמידה
				רצון להרחבת הדעת וסקרנות ללמידה <ul style="list-style-type: none"> ○ האם הילד מגלה סקרנות לנעשה סביבו? ○ האם הילד רוצה ללמוד דברים חדשים? ○ האם הילד מתעניין בנושאים שעולים בשיח הכיתה? ○ האם הילד שואל שאלות מתוך סקרנות? ○ האם הילד משתף בידע שרכש בהזדמנויות שונות (בעקבות התנסויות בבית או עם חברים, בעקבות קריאת ספר, צפייה בטלוויזיה וכדומה)? ○ האם הוא נענה ברצון לפעילות לימודית?
				תחומי עניין <ul style="list-style-type: none"> ○ האם יש לו ידע בתחומים שונים? ○ האם הילד רוצה להרחיב את הידע בנושאים שכבר מוכרים לו? ○ האם יש לילד תחום התעניינות אישי? מהו? כיצד בא לידי ביטוי העיסוק בתחום?

נספח 3 – סיכום הפרופיל האורייני לקראת תוכנית עבודה

שם התלמיד _____

סיכום לקראת תוכנית עבודה:

♥ מה הם תחומי החוזק שזיהית אצל

הילד? ציין אותם.

התייחס להיבטים האלה:

- כשירות תקשורתית ולשונית

- התנהגויות אורייניות במפגש עם

ספר וסיפור

- ידע אלפביתי וראשית קריאה

וכתיבה: ניצני קריאה וכתיבה,

ידע אותיות ומודעות פונולוגית

- סקרנות בתחומים עניין שונים

וחדוות למידה

♥ אילו כשירויות באוריינות המוקדמת

חשוב לחזק אצל הילד?

♥ מהתרשמותך, מהי אופי ההתערבות

שיכול להתאים לילד? (אפשר לסמן

כמה תשובות).

התערבות קבוצתית

התערבות פרטנית

אחר: _____